

УДК 347.73

Маріанна Казацька,

аспірант кафедри фінансового права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ЩОДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПОНЯТТЯ «АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК»

У статті автором розглянуті основні теоретичні та законодавчі підходи до визначення поняття акцизного податку. Зроблений порівняльно-правовий аналіз визначень акцизного податку в законодавстві України та інших країн. Автором були проаналізовані основні ознаки акцизного податку як непрямого податку на споживання, а також їх відображення в різних визначеннях акцизного податку. Автором також наводяться пропозиції щодо вдосконалення дефініції акцизного податку в Податковому кодексі України.

Ключові слова: поняття акцизного податку, ознаки акцизного податку, визначення акцизного податку, акцизний податок як непрямий податок, податок на споживання.

Постановка проблеми. З прийняттям Податкового кодексу України правове регулювання акцизного оподаткування зазнало певних змін. Законодавець відмовився від «акцизного збору» на користь «акцизного податку» та певним чином модифікував саму дефініцію акцизного податку. Зокрема, була зроблена вказівка на те, що це є непрямий податок на споживання. Таке визначення деякою мірою відповідає нормам Директив Ради Європейського Союзу, які регулюють справляння акцизного податку. Водночас аналіз норм Податкового кодексу України свідчить про те, що чинне визначення акцизного податку потребує подальшого вдосконалення та узгодження з іншими нормами податкового законодавства щодо механізму його справляння. Отже, необхідне вироблення сучасної концепції акцизного податку, чітке розуміння його сутності, яке має бути покладено в основу правового регулювання акцизного оподаткування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вдосконалення правового регулювання акцизного податку в законодавстві України було відображено в працях таких вітчизняних науковців, як М. П. Кучерявенко, Л. К. Воронової, Г. В. Бех, Д. О. Гетманцева, М. С. Шаренко та ін. Однак більшість робіт із цього питання не відображають сучасний стан та тенденції правового врегулювання акцизного оподаткування. З огляду на світові інтеграційні процеси, необхідне застосування порівняльно-правового методу у дослідженні цього питання. Тому доцільним є аналіз підходів до визначення акцизного податку в різних країнах, що дасть змогу виробити шляхи вдосконалення регулювання акцизного оподаткування в Україні.

Формулювання завдання дослідження.

Завданням дослідження є аналіз поняття акцизного податку та його законодавчого закріплення крізь призму Податкового кодексу України, а також податкового законодавства інших країн. З огляду на процес європейської інтеграції України, особливу увагу необхідно приділити аналізу та порівнянню підходів до визначення акцизного податку в Україні та Європейському Союзі. При цьому аналіз законодавчого визначення акцизного податку має бути зроблений з урахуванням системного характеру податково-правових норм, оскільки будь-яке законодавче визначення повинно відображати основні характеристики поняття, якого воно стосується, а власне норма-дефініція має відповідати іншим правовим нормам, що регулюють відповідні суспільні відносини.

Виклад основного матеріалу. Акцизний податок є яскравим прикладом непрямих податків. Більше того, саме акцизи з'явилися як перші непрямі податки і довгий час фактично залишалися єдиними. Тим не менш зміст поняття «акцизи» («акцизний податок», «акцизний збір») на сучасному етапі певним чином змінився. Так, І. І. Янжул зазначав, що під акцизами розуміється такий непрямий податок, який справляється з предметів внутрішнього виробництва [1, с. 438]. У сучасній науці акцизний податок зазвичай визначається як непрямий податок на споживання, яким обкладаються специфічні групи товарів на етапі їх виробництва або імпорту.

Водночас, як зазначає американський професор Джон Ф. Дью, на відміну від більшості видів податків, акцизні податки у своїй сучасній формі чітко не відмежовані від

інших податків. Науковець вказує, що традиційна британська концепція акцизів, яка до сих пір є прийнятною в багатьох країнах Британської Співдружності, була сформульована таким чином: акцизний податок був платежем з виробництва, а не з продажу, що справлявся тільки з економічної діяльності всередині країни та тільки щодо товарів, а не послуг, за специфічними ставками, з кількісним контролем. Сучасна концепція акцизу, однак, є значно ширшою, особливо в країнах, що не входять до Співдружності. Зокрема, базовою характеристикою акцизів є їх застосування щодо специфічних товарів або груп товарів. Цей податок може застосовуватися як щодо виробництва, так і щодо продажу, як щодо внутрішньої продукції, так і щодо імпортованої, за специфічними або адвалерними ставками, із фізичним (зазвичай щодо алкогольних та тютюнових виробів) або рахунковим контролем [2, с. 1].

Сіджбрен Кносен серед визначальних ознак акцизного оподаткування називає: вибірковість сфери обкладання, дискримінацію в призначенні та досить часто певну форму кількісного вимірювання для визначення податкового обов'язку. При цьому, аналізуючи різні підходи до визначення поняття «акциз», вчений доходить висновку, що акцизні системи включають усі вибіркові податки та пов'язані збори і платежі на тютюнові вироби, алкоголь, азартні ігри, забруднення, управління транспортним засобом та інші специфічні товари, послуги та види діяльності [3, с. 2].

Організація Європейського економічного співробітництва визначила, що акцизні платежі складаються зі спеціальних податків, що справляються з певних видів товарів, як правило з алкогольних напоїв, тютюнових виробів та палива; вони можуть справлятися на будь-якій стадії виробництва чи реалізації, та зазвичай їх розмір визначається відповідно до ваги, концентрації або кількості товару [4, с. 189].

На рівні законодавства у більшості країн відсутнє безпосереднє визначення акцизного податку – найчастіше закріплюються лише основні його елементи та механізм справляння. Під «акцизами» («акцизним податком», «акцизним збором») при цьому в різних країнах можуть розумітися різні види платежів, що сплачуються з продажу або виробництва для продажу специфічних груп товарів. Водночас у деяких країнах поняття «акциз» взагалі не передбачено законодавством – натомість вживаються інші назви для аналогічного виду податку.

Наприклад, у Китаї законодавством передбачений так званий «податок на споживання»,

який справляється з виробництва чи імпорту певних видів товарів, таких як: косметика, сигарети, алкогольні напої, засоби для догляду за шкірою та волоссям, дорогі каміння та ювелірні вироби, феєрверки, бензин і дизель, мотоцикли, автомобілі та інші. [5].

У В'єтнамі, поряд із податком на додану вартість, існує «спеціальний податок з продажу», який справляється з виробництва чи імпорту певних товарів та надання певних послуг, а саме: сигарети, лікери, пиво, автомобілі, що мають менше 24 місць, мотоцикли, літаки, човни, ритуальні папери¹, дискотеки, масаж, караоке, казино, азартні ігри, лотереї, гольф-клуби та розваги зі ставками [6, с. 18]. Окрім цього, в деяких країнах платежі акцизного характеру справляються з одного конкретного типу товарів і мають відповідну назву, наприклад: «тютюновий податок» або «паливний податок» у Чілі, «спиртний податок» та «тютюновий податок» в Японії.

Слід відзначити досить незвичне вживання поняття «акцизний податок» у законодавстві Штату Гавайї. У цьому штаті він іменується «загальний акцизний податок», який справляється за ставкою 4 % майже з усього бізнесу та за ставкою 0,5 % з усього продажу. Цей податок справляється з усіх підприємств, тому, по суті, він збирається на кожному рівні виробництва (від постачальника сировини до виробника, від оптового продавця до роздрібного) [7]. Як вбачається з механізму його справляння, загальний акцизний податок у Штаті Гавайї більше схожий не на традиційний акцизний платіж, якому властивий специфічний об'єкт обкладання, а на податок на додану вартість або податок з обороту.

Для уникнення непорозумінь зауважимо, що в законодавствах деяких країн акцизний платіж називається податком, в інших – збором. Однак незалежно від своєї назви такий платіж все рівно має безумовний і нецільовий характер та є класичним прикладом непрямиго податку.

В Україні, з огляду на зазначене, законодавець із прийняттям Податкового кодексу взагалі відмовився від терміна «збір» у визначенні акцизного платежу. Разом із цим саме визначення акцизного податку майже повністю дублює визначення акцизного збору, що містилося в Декреті Кабінету Міністрів України «Про акцизний збір» від 26.12.1992 № 18-92. Згаданий Декрет визначав акцизний збір як непрямий податок на окремі товари (продукцію), визначені

¹ Спеціальні, виготовлені із паперу предмети, які за традицією спалюються у В'єтнамі для вшанування пам'яті пращурів.

законом як підакцизні, який включається до ціни цих товарів (продукції) [8].

Чинний Податковий кодекс України в п. 14.1.4 ст. 14 визначає акцизний податок як непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених цим Кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції) [9].

Як вбачається із вищезазначеного, як у теперішній, так і в попередніх дефініціях акцизного податку (збору) традиційним для українського законодавця є вказівка на те, що акцизний податок є непрямим податком. При цьому залишається актуальним зауваження Г. В. Бех, що «в жодному законодавчому акті не зустрічається ні визначення непрямого податку, ні хоча б розподілення податків на прямі та непрямі. Таким чином, законодавець використовує термін без відповідного узагальнюючого роз'яснення чи закріплення його змісту» [10, с. 115].

Для розв'язання цього протиріччя М. П. Кучерявенко пропонував два шляхи. З одного боку, зробити спробу сформулювати родову конструкцію непрямого податку і, відштовхуючись від цього поняття, сформулювати визначення та формулювати модель як податку на додану вартість, так і акцизного податку. З іншого боку, можна використовувати більш простий, формалізований шлях – закріпити закритий перелік непрямих податків [11, с. 360].

Нині ситуація ще більш ускладнюється тим, що на відміну від попередніх законодавчих актів, що регулювали справляння акцизного податку, чинний Податковий кодекс вказує на те, що акцизний податок є «непрямим податком на споживання».

Знову ж таки, що саме треба розуміти під «споживанням», а тим паче «непрямим податком на споживання», для визначення акцизного податку в законодавстві України залишається незрозумілим.

Власне поняття «споживання» не визначене і в жодному іншому нормативно-правовому акті. Натомість існують декілька законодавчих визначень поняття «споживач», однак вони навряд чи можуть бути використані для розкриття змісту поняття «непрямий податок на споживання» з огляду на їх спеціальний характер.

Так, у Законі України «Про захист прав споживачів» споживачем визначається фізична особа, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних із підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника [12]. Отже, можна передбачити, що споживанням є процес придбання, замовлення, використання фізичною особою продукції для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних із підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника. Однак таке визначення, зроблене на підставі положень Закону України «Про захист прав споживачів», не підходить для застосування норм податкового законодавства щодо акцизного податку, оскільки, за запропонованим визначенням, споживачем є виключно фізична особа.

У законодавстві України містяться й інші визначення споживачів, однак вони вживаються виключно стосовно певних груп товарів (послуг): споживач природного газу, споживач електричної енергії, споживач житлово-комунальних послуг, споживач зв'язку, споживач транспортної послуги і т. д. У цих визначеннях споживачами фігурують як фізичні, так і юридичні особи. Однак зрозуміло, що такі визначення мають спеціальне значення і застосовуються у конкретних нормативно-правових актах.

Наразі в податковому законодавстві поняття «споживання» залишається невизначеним, що, своєю чергою, вносить неясність у зміст поняття «акцизний податок».

Окрім цього, слід відзначити, що визначення акцизного податку як непрямого податку на споживання містить певне протиріччя з положеннями Податкового кодексу України щодо механізму справляння акцизного податку.

Так, податкове законодавство в цілому не пов'язує справляння акцизного податку з фактом споживання відповідних підакцизних товарів. Натомість ключове значення мають інші події – реалізація, ввезення підакцизних товарів на митну територію України та ін.

Відповідно до ст. 213 Податкового кодексу України об'єктами оподаткування акцизним податком є операції з:

- реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції);
- реалізації та/або передачі в межах одного підприємства підакцизних товарів (продукції) з метою власного споживання, промислової переробки своїм працівникам, а також здійснення внесків підакцизними товарами (продукцією) до статутного капіталу;
- ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України;
- реалізації конфіскованих підакцизних товарів (продукції), підакцизних товарів (продукції), визнаних безхазяйними, підакцизних товарів (продукції), за якими не звернувся власник до кінця строку зберігання, та підакцизних товарів (продукції), що за

правом успадкування чи на інших законних підставах переходять у власність держави;

- реалізації або передачі у володіння, користування чи розпорядження підакцизних товарів (продукції), що були ввезені на митну територію України зі звільненням від оподаткування до закінчення строку, визначеного законодавством, відповідно до пункту 213.3 статті 213 цього Кодексу;

- обсяги та вартість втрачених підакцизних товарів (продукції), що перевищують встановлені норми втрат з урахуванням пункту 214.6 статті 214 цього Кодексу;

- реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів;

- оптового постачання електричної енергії;

- переобладнання ввезеного на митну територію України транспортного засобу у підакцизний легковий автомобіль;

- реалізації будь-яких обсягів пального понад обсяги, що: отримані від інших платників акцизного податку, що підтверджені зареєстрованими акцизними накладними в Єдиному реєстрі акцизних накладних; ввезені (імпортовані) на митну територію України, що засвідчені належно оформленою митною декларацією; вироблені в Україні, реалізація яких є об'єктом оподаткування відповідно до підпункту 213.1.1 цього пункту, що підтверджені зареєстрованими акцизними накладними в Єдиному реєстрі акцизних накладних [9].

Як вбачається з наведеного, реалізація підакцизних товарів саме з метою споживання фігурує лише в одному пункті Податкового кодексу (реалізація та/або передача в межах одного підприємства підакцизних товарів (продукції) з метою власного споживання). В усіх інших випадках факт чи намір споживання не має вирішального значення. Більше того, пункт 216.1 ст. 216 Податкового кодексу України закріплює, що датою виникнення податкових зобов'язань щодо підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, є дата їх реалізації особою, яка їх виробляє, незалежно від цілей і напрямів подальшого використання таких товарів (продукції), крім випадків, зазначених у статтях 225 та 229 цього Кодексу [9].

Можна передбачити, що визначення акцизного податку як непрямого податку на споживання є певним кроком українського законодавця на шляху до гармонізації податково-правової термінології законодавства України та термінології податкового законодавства Європейського Союзу.

Так, із положень Директиви Ради ЄС 2008/118/ЄС від 16 грудня 2008 р. про загальний режим акцизних зборів, якою скасовується Директива 92/12/ЄЕС, прямо впли-

ває, що акцизний збір є непрямим податком на споживання певних товарів (пункти 4, 9 преамбули, ст. 1 Директиви) [13].

Стаття 7 вказаної Директиви визначає, що акцизний податок виникає у момент та у державі-члені випуску для споживання. При цьому у цій Директиві під «випуском для споживання» слід розуміти одне з такого: вихід підакцизних товарів, у тому числі неправомірний, з режиму призупиненого оподаткування; зберігання підакцизних товарів поза режимом призупиненого оподаткування, коли не були стягнені акцизні збори відповідно до застосовних положень законодавства Співтовариства та національного законодавства; виробництво підакцизних товарів, у тому числі незаконне, поза межами дії режиму призупиненого оподаткування; імпорт підакцизних товарів, у тому числі незаконний, якщо такі товари не були включені до режиму призупиненого оподаткування одразу після їх імпорту [13].

Як вбачається, у податковому законодавстві Європейського Союзу характеристика акцизного податку як податку на споживання, на відміну від українського законодавства, безпосередньо проявляється в механізмі його справляння.

Ще однією ознакою акцизного податку, що прямо впливає з його визначення в Податковому кодексі України, є включення цього податку до ціни підакцизних товарів. Однак вказана ознака потребує певного уточнення, оскільки характеристика непрямих податків (та акцизного податку, зокрема) як таких, що включаються до ціни товарів, є досить спірною та вже давно критикується науковцями. Фактично будь-який податок так чи інакше враховується у ціноутворенні та певним чином входить до ціни товару. Однак особливістю непрямих податків є те, що вони включаються до ціни товарів як окремий елемент, як надбавка.

На некоректність акценту на тому, що акцизний податок включається до ціни підакцизних товарів (продукції), вказує і М. П. Кучерявенко. На його думку, така конструкція характерна для будь-якого податку, і зовсім не обов'язково розглядати це як особливість, властиву акцизному оподаткуванню. Принципово важливо, на думку науковця, для визначення акцизного податку звернути увагу саме на участь його у формуванні ціни реалізації товарів (продукції) [11, с. 359].

Власне, це є головною ознакою усіх непрямих податків. Відповідно до вимог законодавства непрямі податки включаються до ціни товарів (послуг) як окремий складник. Така особливість акцизного податку як непрямого податку відображена у визначенні акцизу,

що міститься в Податковому кодексі Азербайджанської Республіки, де в ст. 182 закріплено, що акцизом є податок, що включається до продажної ціни підакцизних товарів [14].

Разом із цим, на наш думку, вказівка на включення суми податку до ціни є не стільки необхідною для визначення акцизного податку, скільки для визначення непрямих податків у цілому. Щодо акцизного податку, то, оскільки він є одним із непрямих податків, йому властиві риси останніх.

Водночас дефініція акцизного податку повинна вказувати на його власні ознаки, які відмежовують його від усіх інших видів податків. Головною такою ознакою акцизного податку є його спеціальний характер, який виражається як в обкладенні тільки певних видів товарів, так і в специфічних цілях, що ставляться при цьому. Як вказує Д. О. Гетманцев, основною рисою акцизів, що відрізняють їх від інших видів податків, є специфічна сфера застосування, тобто сфера споживання конкретного товару [15, с. 264].

Визначення акцизного податку, передбачене чинним Податковим кодексом України, певним чином відображає цю ознаку через вказівку на те, що це є податок на споживання окремих видів товарів, визначених як підакцизні. І нині звертання до переліку підакцизних товарів є найбільш поширеним шляхом визначення акцизного податку у різних країнах світу. Щодо інших ознак, які в різні часи та в різних ситуаціях приписувалися акцизам, як-то справляння щодо виробництва чи розповсюдження або кількісна форма обчислення розміру податку, то такі ознаки не мають універсального характеру та потребують уточнення для конкретного виду акцизного платежу.

Висновки.

Таким чином, визначення акцизного податку, наведене в чинному Податковому кодексі України, потребує подальшого вдосконалення. Аналіз податкового законодавства України дає підстави для висновку, що визначення акцизного податку через конструкцію непрямих податку є нелогічним та не дає можливості чіткого з'ясування змісту акцизного податку, не розкриває його суттєвих ознак і характеристик.

Ідеальним із точки зору дефініції як логічної процедури надання чітко фіксованого змісту законодавчим термінам є надання додаткового визначення родової конструкції непрямих податків взагалі та окремого визначення акцизного податку як одного з їх видів. Знову ж таки, за законами логіки, у такому разі необхідно було би додатково закріпити визначення і прямих податків.

Окрім цього, визначення акцизного податку як непрямих податку на споживання, містить певне протиріччя з чинними положеннями Податкового кодексу України щодо механізму справляння акцизного податку.

Наразі для податкового законодавства саме поняття «споживання» залишається невизначеним, що, своєю чергою, вносить неясність у зміст поняття «акцизний податок». При цьому податкове законодавство в цілому не пов'язує справляння акцизного податку з фактом споживання відповідних підакцизних товарів. Натомість з аналізу положень Податкового кодексу України вбачається, що ключове значення мають інші події – реалізація, ввезення підакцизних товарів на митну територію України та інші.

Отже, фактично сам факт чи намір споживання не має вирішального значення для цілей справляння акцизного податку відповідно до Податкового кодексу України. Отже, вказівка на те, що акцизний податок є непрямим податком на споживання, є дещо нелогічною та суперечливою щодо інших норм Податкового кодексу України.

У такому разі необхідно або запровадити чітке визначення поняття «споживання» у Податковому кодексі та його узгодження з іншими нормами щодо справляння акцизного податку, або змінити саме визначення акцизного податку. Звичайно, простішим є другий шлях – принаймні залишити визначення акцизного податку як непрямих податку без вказівки на те, що це є податком на споживання. Водночас для повноти викладення податково-правових норм все одно необхідно визначитися зі змістом поняття «непрямі податки», як було зазначено вище.

При цьому слід відзначити, що ми не заперечуємо, що акцизний податок є непрямим податком на споживання. Ми лише аналізуємо визначення акцизного податку, запроваджене Податковим кодексом України, з метою з'ясування його основних суттєвих рис та їх відображення в механізмі справляння акцизного податку, передбаченому податковим законодавством. Фактично єдиною ознакою, яка відображає власну сутність акцизного податку та яка закріплена в його законодавчому визначенні, є специфічна сфера його застосування, зокрема справляння його виключно з операцій з підакцизними товарами.

Зазначений аналіз дає підстави для висновку, що визначення акцизного податку в Податковому кодексі України не відповідає основним вимогам та принципам, що висувуються до будь-якої дефініції. Зокрема, однією

з таких вимог є те, що будь-яке визначення поняття повинно здійснюватися за допомогою термінів, значення яких вже відоме, які є більш чіткими та зрозумілими, ніж значення поняття, що визначається. Фактично український законодавець здійснив спробу визначити акцизний податок через рід та видові ознаки, залишивши при цьому незрозумілим власне родове поняття «непрямі податки».

Список використаних джерел:

1. Янжул И. И. Основные начала финансовой науки: Учение о государственных доходах / И. И. Янжул. – М.: «Статут», 2002. – 555 с.
2. Due John F. Excises Taxes / John F. Due. – World Bank, Policy Research Department, Public Economics Division, 1994. – 38 p.
3. Cnossen Sijbren. Theory and Practice of Excise Taxation: Smoking, Drinking, Gambling, Polluting, and Driving / Sijbren Cnossen. – Oxford University Press, 2005. – 268 p.
4. OECD Glossary of Statistical Terms. – OECD Publishing, 2008. – 602 p.
5. Consumption Tax. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://english.tax861.gov.cn/zgszky/zgszky05.htm>
6. Vietnam Pocket Tax Book 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pwc.com/vn/en/publications/2015/pwc_vietnam_2015_pocket_tax_book_en.pdf - 36 p.
7. General Excise Tax Law [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www6.hawaii.gov/tax/har/har_237.pdf
8. Про акцизний збір : Декрет Кабінету Міністрів України: від 26.12.1992 № 18-92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/18-92>
9. Податковий кодекс України: Закон України : від 2 груд. 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/275517_3
10. Бех Г. В. Правове регулювання непрямих податків в Україні : дис. ... к. ю. н. : 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Г. В. Бех; НЮАУ ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2001. – 207 с.
11. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права. В 6 т. Особенная часть. Т. IV: Косвенные налоги / Н. П. Кучерявенко – Х.: Право, 2007. – 536 с.
12. Про захист прав споживачів : Закон України: від 12 травня 1991 р. № 1023-ХП [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
13. Директива Ради 2008/118/ЄС від 16 грудня 2008 року про загальний режим акцизних зборів та якою скасовується Директива 92/12/ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.minjust.gov.ua/45885>
14. Налоговый кодекс Азербайджанской Республики, утвержденный Законом от 11 июля 2000 г. № 905-ПГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.taxes.gov.az/rus/qanun/mecelle.shtml>
15. Гетманцев Д. О. Непряме оподаткування. Правова сутність та адміністрування : наук.-практ. посіб. / Д. О. Гетманцев, В. Л. Форсюк, Н. В. Бойко. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – 336 с. – С. 323-329.

В статье рассмотрены основные теоретические и законодательные подходы к определению понятия акцизного налога. Сделан сравнительно-правовой анализ определений акцизного налога в законодательстве Украины и других стран. Автором были проанализированы основные признаки акцизного налога как косвенного налога на потребление, а также их отражение в различных определениях акцизного налога. Автором также даются предложения по совершенствованию дефиниции акцизного налога в Налоговом кодексе Украины.

Ключевые слова: понятие акцизного налога, признаки акцизного налога, определение акцизного налога, акцизный налог как косвенный налог, налог на потребление.

In this article the author describes the main theoretical and legal approaches to the definition of the excise tax. The article includes the comparative analysis of the legal definitions of the excise tax in the legislation of Ukraine and other countries. The author analyzes the main features of the excise tax as an indirect tax on consumption, as well as their reflection in different definitions of the excise tax. The author makes the suggestions for improvement of the excise tax definition in the Tax Code of Ukraine.

Key words: concept of excise tax, definition of excise tax, features of excise tax, excise tax as an indirect tax, consumption tax.

